

BUITEN

6^E JAARGANG N^O. 52.

ZATERDAG 28 DECEMBER 1912.

Foto C. Steenbergh.

GEZICHT OP DE WESTERKERK TE AMSTERDAM.

INHOUD:

GEZICHT OP DE WESTERKERK TE AMSTERDAM, ILLUSTR. BLZ.	617
FLÂNEUR (SLOT), DOOR MICHEL MOK.	618
DE VOGELS EN HET VOLKSGELOOF II, DOOR FOLKLORUS . . .	619
DIE AVOND (GEDICHT), DOOR JOANNES REDDINGIUS . . .	619
HET LANDGOED „DE MOOKERHEIDE”, DOOR M. GE- ILLUSTREERD.	BLZ. 620—623
SILVESTER	BLZ. 621
MOOIE BLOEMPLANTEN II, DOOR E. TH. W., GEILLUSTR. . .	622
PERZISCHE HERINNERINGEN II, DOOR MAURITS WAGEN- VOORT, GEILLUSTREERD.	BLZ. 624—628
OLIFANTENWERK (SLOT), DOOR M. C. KOOY-VAN ZEGGELEN	BLZ. 627
OLIFANTENWERK, DOOR G.	628

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten.” Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's. Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

FLÂNEUR.

(Slot).

MAAR al liep hij 's ochtends, 's middags en 's avonds door de straten, al werd hij een verfiend genietter van lichteffecten en stadsgezicht, van vrouwe-toiletten en winkel-chique, — het ware genot van den werkelijk-luizen slenteraar kende hij niet. Hij had niet de natuur van een zwerver, die leeft van een stuk brood en den zonneschijn, gelukkig om mooie kleuren, de geuren van een bloem, het waaierende blonde haar van een vrouw die passeert. Daarvoor was hij, van-ouder-op-ouder van te degelijk-burgerlijke familie en was hij te zeer opgevoed in de begrippen: werk en plicht. Hij was, al sjokkende door de straten, een biertje slurpend op een koffiehuis-terras, een rythmisch stappend vroolijk meisje volgend, zich steeds min of meer bewust: te zondigen. Zijn genot had altoos een bitteren bijmaak. Hij kon, als een kaaiwerker, een half uur over een brugleuning hangen, starende in het stille, groene grachtewater, volgende een onder-door-varende schuit, hoog-geladen met ruw-gele vaten of goor-bruine zakken, met de kerels, fluks hanteerende de flauw-buigende boomen, of kijkende naar de volgende hoge brug, waartegen zwarte mensch-figuren als nijvere dieren ópkropen, — maar in hem knaagde toch altijd het gevoel: ik moest toch eigenlijk iets dóen, iets uitvoeren.... Dit besef woelde in den ondergrond van zijn leven en bedierf zijn trage dagen; hij was een flâneur, maar genoot toch niet écht van het flâneeren, hij was een luiaard, maar genoot nooit oprecht van de luiheid.

Maar wat te doen? Wat zou hij aanpakken? Het was allemaal zoo moeielijk en zoo „verbonden” en zoo lastig „om er in te komen”.... Enfin, hij zou eens een straatje omgaan en er gedúcht over nadenken! En hij ging een straatje om, en nog een straatje om, en altijd weér een straatje om....

Het was vólop lente. Reeds dagen achtereen gloorde een heerlijk goud licht over de verblijde wereld.

De Koningin was in de stad; de vroolijke vlaggen, rustig-omlaag in de windstille lucht, vingden het gouden licht en temperden het tot een zachten schijn in de smalle straten, die vreemde feesthallen leken, een waas van warm violet op het week-gele asfalt spreidend.

Op de grachten waren de boomen uitgeslagen, het groen glunderde tegen de gevels der ouderwetsche huizen; daartusschen laaiden lachend óp de helle vlagge-kleuren. Door de teeder-blauwe lucht slierden witte wolken als blank-donzige wondervogels.

Het blijde aanzien van de stad prikkelde Paul, die vroolijk liep te fluiten. Op een plein bleef hij tusschen een dichte menschen-massa staan, die wachtte, tot de koninklijke stoet voorbij zou komen.

Er was vroolijk gerucht om hem heen: de menschen waren

allen in een geduldige, tevreden stemming: mannen lieten vrouwtjes en kinderen door, om een plaatsje in de voorste rij in te nemen; een ruwe kerel, wit-bestoven, bepaald een metselaars-knecht, zijn heele gezicht en haar met kalk bekleefd, nam een spichtig kind-meisje een kleinen jongen uit den torsenden arm en heesch hem lachend op zijn schouder.

Van een nabijgen toren zong een carillon een tjinkend lied over de vroolijk-druischende stad uit. Een gemurmél zoog langs de wachtende rijen: de eerste agenten-te-paard reden voorbij; hun helmen schoten vurige flitsen uit, hun knoopen schitterden als edelstenen. Dan kwamen, na de eerste paar rijtuigen, de jockeys, blakend-oranje over hun paarden gebogen.

Een veelkelig: „hoeraaaa” warrelde op uit de menschen. De Koningin was voorbij en nog wat rijtuigen volgden, stil en zonder belang als de achterhoede van een compagnie soldaten, wanneer de muziek reeds lang is gepasseerd. De menigte ging dralend uiteen en vulde drentelend de vrijgehouden straat-bedding weér. Vertraagde trams tinkelden aanhoudend.

Terwijl Paul bedacht welken kant hij eens opwandelen zou, zag hij een meisje voorbij zich loopen. Zij was blond en gracieus. Hij glimlachte, half-bewust, even. En hij meende, dat hij haar ook had zien lachen. Hij drentelde haar na door een breede winkelstraat. Het liep tegen twaalfen en de zon bescheen de gansche breedte, die zonder eenige schaduw uitlei in het gele licht. Het rood van de vlaggen en het oranje der wimpels vlamden langs de zonnige puin, de winkelensters spiegelden plassen schitterlicht. Het haar van het meisje, vóór Paul, was als een lichtende wolk onder den hoedrand uit.

Zij had iets, iets in haar figuur, iets in haar loop, iets in het bewegen van haar handen, in 't neêrzetten van de voetjes, dat hem boeide. Verblind, tegen het felle licht in, liep hij het meisje, dat hij af-en-toe slechts als blauw-en-goud zag, na.

Zou hij haar aanspreken? Hij durfde niet goed, hier in de drukte. De straat was vol van bedrijvige menschen en elk oogenblik dreunde een glanzende tram of zoog een auto voorbij.

Maar het meisje liep, na even in de ruit van een mantelwinkel te hebben gekeken of Paul haar nog volgde, een gracht op. Hier was het rustig en het middaglicht onder de boomen wat getemperd.

Paul liep wat vlugger aan en plots wist hij zich, duizelend, naast haar. Hij voelde het bloed in zijn hoofd, en zijn gezicht vertrekken tot een lach, terwijl hij zijn hoed afnam.

„Dag juffrouw....”

Zij had een open, rozig gezicht en haar blauwe oogen lachten.

„Meneer....”

„Loopt u zoo alleen?....”

„Zooals u ziet....”

„Mag ik een eindje met u opwandelen?....”

„Als u dat zoo graag wil....”

Het meisje lachte schuin naar Paul toe, 'n beetje coquette.

Hij zuchtte verlicht. Zij maakten een praatje over het mooie weér. Een meisje met twee wit-gekleede kindertjes aan de handen, liep hun langzaam tegemoet.

Het meisje moest weér naar kantoor, zei ze. Ze had een boodschap gedaan en had meteen even de Koningin gezien.

„Bent u óók op kantoor?”

„Nee, nee”, zeide hij, heel verward, maar gewichtig glimlachend, „ik ben héél iets anders....”

Ze moest op de volgende gracht wezen. Paul bracht haar tot een eindje voor het kantoorgebouw. Ze maakten een afspraak voor den avond.

„Dus u komt zeker?” vroeg hij.

„Stellig, hoor”.

„Kan ik er op rekenen?....”

„Vast en zeker!”

„Dus om acht uur?....”

„Ja”.

„Kan ik er héúsch op rekenen?”

„Nou.... als ik het toch zeg?....”

„Nou.... tot vanavond dan....” en hij stak een aarzelende hand uit.

„Dá-àg....”

„Dag.... juffrouw....” Hij nam zijn hoed af en zag het meisje een hoogen stoep optrippen. Nog even keek hij haar na. Zij lachte, knikte nog eens en verdween dan.

Paul voelde een nog-nooit-gekende blijdschap. Het was voor het eerst, dat hij een meisje had aangesproken — en met succès — dat hij werkelijk mooi vond.

Als ze nu maar kwam, vanavond. Maar zeker, ze zou natúúrlijk komen, ze had het zóó vast beloofd en er was iets in haar glimlachend gezicht dat hem zeide dat zij woord-houden zou.

Vandaag had hij het knagende gevoel niet van te luieren-entoch-eigenlijk-iets-te-moeten-doen. Het plechtig-blij-kleurige voorbijrijden van den Koninginne-stoet langs de wachtende menschen-in-zomermorgen-stemming, het hééle feestelijke aanschijn van de stad en vooral zijn afspraak met het meisje gaven hem het behagelijke gevoel van een wêlbesteden dag. — Neuriënd, zwaaiend met zijn lichtgelen, rieten wandelstok, wandelde hij naar huis om koffie te gaan drinken.

De gang was vol van vroolijk-warm licht: door de open plaatsdeur zag hij een stuk van het kleine tuintje waar een bed hard-roode geraniums gloeide.

Maar de juffrouw kwam, toen hij zijn hoed aan den portemanteaux hing, op hem toe, zonder groet, met een telegram in de hand.

„Een telegram voor u gekomme”, zeide ze.

Verwonderd nam hij het telegram van haar aan en liep vlug de trap op naar zijn kamer. De jaloezie was neergelaten; er beefde een zachte, gezuiverde schijn om de dingen.

Zenuwachtig brak hij het groene papier open:

„Moeder hoogst ernstig ziek. Kom onmiddellijk.

Bertha”,

las hij.

Hij ging zitten, het open telegram op zijn knie.

Zijn moeder was dood, dat vóelde hij.

Toen zakte, midden in den om-lewenden, blijen dag, een akelige zwarte misère in hem neêr.

Hij was niet verdrietig om zijn moeders dood. Hij voelde zich kleuren; hij schaamde zich ervoor.

Maar opéens voelde hij de heele gure leegheid van zijn verslenterd bestaan.

Zijn moeder was dood, dat wist hij zeker.

Twee jaar geleden was zijn vader gestorven.

Nu bleven nog zijn zuster over en hij, hun kinderen....

En hij bedacht voor het eerst, hoeveel verwachtingen zijn vader van hem had gehad; hij begreep nú, dat het de ééruzucht van den ouden kantoorman was geweest, hem dokter te laten worden. En zijn sukkelende, arme moeder, met haar versjacherijnd leven, geplaagd en getyraniseerd door zijn lastige zuster, was nu ook gestorven. Veel eêruzucht had zij zeker niet gehad. Maar áltijd het verlangen haar jongen bij zich te hebben. Wat had zij hem, tēkens aandringend, dikwijls gevraagd bij haar te blijven, nu twee jaar geleden. Hij hoorde nú de smeeking in haar stem-van-toen.

En hij had haar verlaten, had koel gezegd: nee. Hij moest naar de stad terug; een betrekking zoeken. Hij glimlachte bitter: een betrekking! Hij „zocht” die nu al ruim twee jaar.

Zij had hem niet weêrgezien, de stumper. Hij wist uit brieven van haar en zijn zuster, dat zij den laatsten tijd erg sukkelde met haar hart. Dikwijls had hij zich voorgenomen eens naar huis toe te gaan, maar hij was „er niet toe gekomen.” Hij had het te druk gehad met zwerven door de straten.

Plots zag hij het geheele intérieur van zijn ouderlijk huis scherp vóór zich. Hij zag de sombere huiskamer, met een grooten, rieten leunstoel aan elk raam; één leeg: die van zijn vader. In den andere zat zijn moeder en verkiesde haar dagen, uitkijkende in de naargeestige, stille straat waar nooit iets gebeurde, terwijl in de keuken zijn zuster met schelle, dreinende stem haar liedjes blerde.

En voor het eerst in zijn leeg, doelloos, spijt-om-niets-doen-stil-doorwrokt flâneurs-leven greep hem een gevóel. Een gevoel van innig medelijden met zijn oude moeder, die in de laatste tien jaar van haar zeurig verdaan leven zeker geen enkelen gelukkigen dag meer had gekend.

En toen de hospita hem zijn twaalf-uurtje brengen kwam, vond zij hem snikkend in z'n schommelstoel gedoken; het telegram lag op den grond.

MICHEL MOK.

De vogels en het volksgeloof.

II.

IN Brussel beschouwt men het als een voortteeken van geluk, als eene *boschduif* over uw hoofd vliegt, en een gedeelte harer uitwerpselen op u vallen laat, terwijl de Antwerpe naar nog meent, dat hem een geluk te wachten staat, als eene *duif* op het dak van zijn huis gaat zitten.

In Luxemburg houdt men het gekir van eene *boschduif* in middernacht voor den aanbrenger van een groot geluk.

Men wil hebben, dat de oorsprong der *reisduiven* teruggaat tot den zondvloed, omdat het eene *duif* was, die in de arke Noach's terugkeerde met een olijftakje in den bek — zonder aan deze waarheid iets te kort te doen, weten we toch, dat de *duiven* reeds in de hoogste oudheid als boden werden genomen.

Sodom en Gomorra, de twee steden, die door het hemelvuur vernield werden, gebruikten *duiven*, zoo het schijnt, om elkander boodschappen te zenden.

Ook in de Romeinsche legers dienden zij als boodschappers. Plinius haalt een feit aan, dat Brutus, bij het beleg van Modena, 43 jaar vóór Chr., hulp vroeg door middel van *duiven*.

De Romeinsche zwaardvechters gebruikten ze om hunnen vrienden te vermelden, dat zij zegepralend uit het strijdperk waren getreden.

Later richtten de Turken een dienst van *reisduiven* in tusschen Bagdad en de voornaamste steden van Syrië en Egypte. Zoo ook vernam de Sultan Malek-Eddin de ontscheping van den H. Lodewijk en de kruisvaarders, de inneming van Damiate en de nederlaag der Sarrazijnen door middel van *reisduiven*.

Eveneens was het deze *duiven*-soort, die in 1574 de stad Leiden, toen door de Spanjaarden belegerd, moed gaf, door den inwoners aan te kondigen, dat de dijken van Maas en IJssel waren doorgebroken, en eene kleine vloot hun ter hulpe kwam.

Ook in de christelijke symboliek bekleeden deze vogels eene voornam plaats,

In Maerlant staat, dat men eens van een zinkend schip de

zielen der verongelukten als witte *duiven* uit de golven naar den hemel zag vliegen.

Op de graven der Longobarden werden palen met *duiven* geplaatst.

Een eigenaardig geval vermeldt de historie, als te zijn gevallen te Attenhoven in Zwaben. Daar woonde eene zeer gierige vrouw, die nooit iets aan de armen gaf. Wat anderen gaven, sloot zij gewoonlijk in eene kast om te bewaren. Een arme man voorspelde haar, dat dat alles eenmaal in wormen zou veranderen. Toen zij eens de kast opende, bemerkte haar man tot zijn schrik, dat dit werkelijk het geval geworden was. Hij stiet toen zijne vrouw in die kast en sloot ze. Toen men later, om te zien, wat van haar geworden was, de kast weer opende, was er niets in dan eene witte *duif*, die door het venster hemelwaarts vloog. Zij was de ziel van de vrouw, die door haar verschrikkelijken dood van hare zonden verlost was.

Omtrent geneeskracht en macht van *duiven* leven in 't bijgeloof ook eigenaardige verhalen. In Frankrijk en België houdt men het voor zeker, dat, wanneer *duiven* baden, of in den regen op de daken blijven zitten, de regen zal aanhouden.

Opdat eene *duif*, die gestolen is, niet naar heur vroegeren eigenaar terugvlieg, trekke men de achtste pen uit een harer vleugels, en hechte ze aan een binnenmuur van het duivenhok.

Om de *duiven* te beletten weer naar den vroegeren eigenaar terug te vliegen, giet men een weinig lavendelolie in het hok.

Het zaad van de *Aquilegia vulgaris* (Akolei) is zwart en blinkend. Het wordt gebruikt om de *duiven* naar hun hok te doen terugkeeren.

Nog vertelt men, dat een menschedel, in een duivenhok verborgen, al de *duiven* uit de omgeving aanlokt.

Alle *duiven* weren ziekten af. In Oldenburg weert de *tortelduif* bepaald de tering.

In Silezië verdrijft *duiven*bloed de wratten. In Bohemen neemt op Palmzondag de huisvader een pas uit het ei gekomen *duivenkuiken*, strijkt er alle huisgenooten mede over het gezicht, opdat zij geestelijk en lichamelijk rein blijven, en geen wratten of sproeten bekomen.

In ons land ook is het op sommige plaatsen nog gebruikelijk, dat, om een kind van den dauw-worm (huidziekte) te genezen, een paar *tortelduiven* boven de wieg worden gehangen.

In Zuid-Duitschland, ook in het Luiker-Walenland, bevestigt men tegen de spijsafvoerende opening van een kind, dat stuipen heeft, diezelfde opening, geplukt, van een *duif*, die soms na eenige minuten uit gebrek aan adem sterft. Het kind komt dan in een gerusten slaap en geneest.

In Belgisch Limburg vertelt men, dat de *duif* de slijmachtige keelontsteking verspreidt. Ook gelooft men daar nog, dat de *duif*, de kroepziekte verder brengt.

In Brussel zegt men, dat *duiven* eten verliefd maakt, terwijl men te Maastricht meent, dat zulks zwaarmoedigheid teweegbrengt.

In Parijs is een ander remedie in zwang. Om daar de koorts en de hersenvliesontsteking te genezen, snijdt men er een *duif* middendoor, die men dan vervolgens op het voorhoofd of op de borst van den zieke legt.

Om keelziekten te genezen, legt men in Vlaanderen een opengesneden *duif* erop.

Het volk daar onderscheidt twee soorten van typhus. Typhus in den kop, of in den buik.

Te Denderleeuw gebruikt men voor het eerste geval dit geneesmiddel: men neemt jonge, nog pluimlooze *duifjes*, snijdt ze in de lengte van den buik open, en legt ze dan, bloedend en warm, met ingewanden en alles tegen de voetsoelen van den zieke. 's Anderendaags zullen de beestjes er heel zwart uitzien. Desnoods moet deze remedie vernieuwd worden.

Dit middel is op meer plaatsen bekend, is ook al oud, want in 1767 schreef een zekere Guill. Simons in zijn „De troost der armen”:

„Om den brandt in heete siekten uyt het hoofd te trekken, neemt men een *duyve*-jonk, hoe jonger hoe beter, die moet worden opengesplet, onder de voeten geleyt”.

Overneming verboden.

FOLKLORUS.

DIE AVOND.

Die avond zoo vredig, zoo gouden-groen,
en die levende, lieve, gedachte,
heel stil te zijn en goed te doen
en 't heilige wonder te wachten.

't Was ruim in de bosschen, de wind woei zacht,
veel vogeltjes zaten te zingen,
zij floten en tjiukten, met onverwacht
uitklinken en beginnen.

Ik ben door de lanen van 't bosch gegaan,
en liep met zachte schreden,
daar was een schemer van goud op de blaân,
wat donker was het beneden.

Toen steeg ik boven mijn weedom uit,
dat was een zingen en zweven,
dat deed mij het bosch met zijn vogelgefluit
zijn wonder-heerlijk leven.

JOANNES REDDINGIUS.

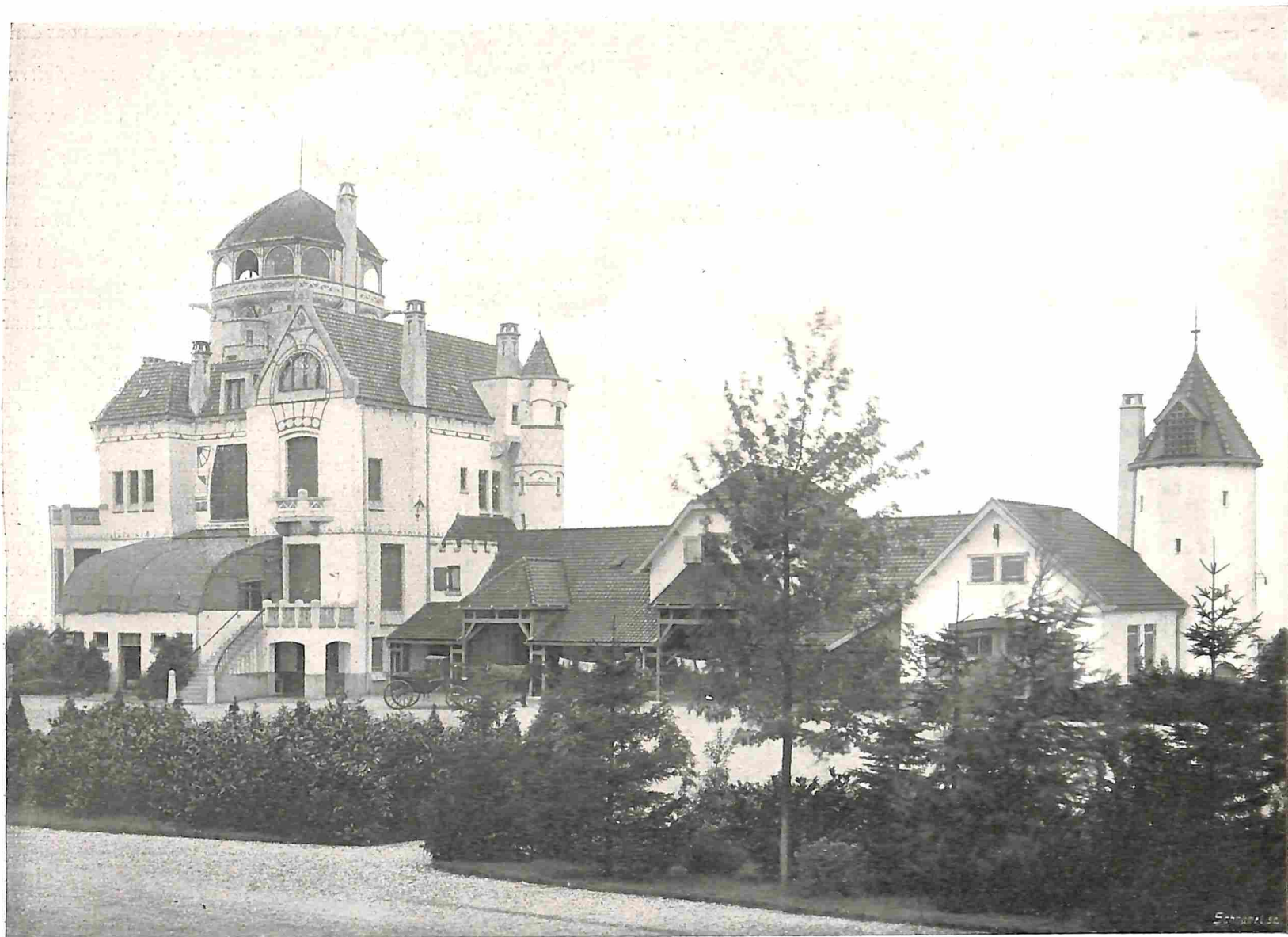

Foto Aug. F. W. Vegt.

HUIZE „DE MOOKERHEIDE“.

HET LANDGOED „DE MOOKERHEIDE“.

„DE Mookerheide” — bij het vernemen van dezen naam dringen zich tal van herinneringen van ouderen en jongeren datum naar voren. De Mookerheide herinnert aan de uren, op de schoolbanken doorgebracht, en waarin als een der gewichtigste momenten der Vaderlandsche historie werd verteld van den veldslag, daar den 14^{en} April 1574 geleverd, die in twee uren de zege der Spaansche troepen over de Oranje-mansschappen bracht en waarbij Lodewijk en Hendrik van Nassau sneuvelden.

Ter herinnering aan dit feit werd in April 1900 een gedenksteen onthuld in de Hervormde Kerk van Heumen, welk monument op den 13 September 1912 door onze Koningin in oogen-schouw werd genomen, terwijl zij bij deze gelegenheid hare handteekening schreef in het voor bezoekers daar neergelegde boek tot plaatsing hunner namen.

De Mookerheide brengt ook tot de overpeinzing, hoe eens menschenwoorden dikwijls gansch in tegenstelling kunnen zijn met hetgeen men bedoelt.

Want wanneer men iemand „naar de Mookerheide wenscht”, dan zal men aan alles denken behalve aan de heerlijke vereeniging daar ter plaatse van natuurschoon en — sedert enkele jaren — uiting van hoogste cultuur. Immers, te midden van schilderachtige heuvels, goudblonde zandwegen, bekoorlijke plantengroei en schaduwrijke bosschen, staat daar als trotsch op wie het ’t aanzijn schonken, de huize „de Mookerheide-stichting” van den heer J. J. Luden van Heumen, thans eigendom van den heer A. M. Vroeg.

Blinkend wit afstekend tegen de donkere omgeving, biedt deze huize, in de wandeling „kasteel” genoemd — een wonder-schoon aspect. Van verre aanschouwd lijkt het een der fraaie tempels uit het Oosten, op Nederlandschen bodem overplant en waarvan voor het oog van den Westerling een wonderlijke bekoring uitgaat. En hoe dichtert men het nadert, hoe meer de omtrekken zichtbaar worden, des te meer komt men tot de bekentenis, dat zoo ooit de plaats van een bouwwerk gelukkig te noemen was, dit het geval is met de huize „de Mookerheide” en als zoodanig en om de heerlijke schatten, welke hier geboden werden voor het scheppen van een schoon landgoed, dat de factoren van den maagdelijken natuurstaat en van hooge kunstuiting in zich vereenigt.

Ook uit practisch oogpunt is de ligging van dit landgoed zeer gelukkig te noemen. De onmiddellijke nabijheid van twee

spoorwegstations — Mook en Groesbeek — en van den fraaien, eeuwenouden verkeersweg Nijmegen—Maastricht (de zoogenaamde Mookschebaan, langs welke men per auto in een kwartiertje van het landgoed af Nijmegen binnentuft), strekken tot waarborg, dat hier alle gedachte van eenige isolement, de schaduwzijde van menige buitenbezitting, kan vervallen.

Zoo staat dan de huize „de Mookerheide” daar, als een monument van beschaving en cultuur, als vertegenwoordigster van de practijk des levens en van datgene wat er bekoring aan kan geven te midden van dit eenig stukje Nederlandschen grond, waarop natuur en historie de aandacht der eeuwen gevestigd hebben.

In 1901 vatte de heer J. J. Luden van Heumen het voornemen op, hier een landgoed te stichten en een kasteel of jachtslot of huis te doen bouwen. Hij gaf in groote trekken zijne bedoelingen aan, beperkte de financieele zijde der zaak niet binnen enge lijnen en verstrekke zijn bouwmeester derhalve ruime opdracht.

Door den heer D. G. Montenberg, rentmeester en plantage-meester van het Kroon-Domein te Groesbeek, werden achter-eenvolgens stukken gronds aangekocht tot een totaal van ± 140 hectaren en door dezen tot een geheel samengevoegd ter uitvoering van zijn ontwerp van het landgoed door middel van ontginning, bebossching, aanplanting en terrein-ophooging en afgraving. Inmiddels werd, naar het ontwerp van de heeren Oscar en Henri Leeuw, architecten te Nijmegen, door den aannemer S. Grandjean P. G. te Nijmegen, een aanvang gemaakt met den bouw van het heerenhuis.

In 1902 begonnen, was de arbeid in 1905 voltooid. En dat de resultaten dien langen arbeid hebben beloond, blijkt uit de hieronder volgende beschrijving van huis en park.

De huize „De Mookerheide” is gelegen op een der hoogste punten wijd in den omtrek.

Geheel in overeenstemming met het karakter van de omgeving, het stijgend naar elkander toelopen van het terrein, is de bouw-zins naar elkander toelopen. Het materiaal van het in moderne stijl opgetrokken gebouw is IJsel- en Waalsteen, dik gecement-behouden hardsteen helwit gesaust. Voorts werd als nevenmateriaal grondstof en kleuren aangebracht, en wel in veelkleurige hard-bakken en verglaasde tegels, welke kleuren zich echter reeds

DE naam Silvester stamt af van het Latijnsche Silva, en beteekent Woudvriend, gelijk ook de nachtigaal *Silvia* wordt genoemd. Een rijke Romein, zekere Rufinus, gaf dien naam aan zijn zoon, misschien omdat hij hem tot bestuurder van zijn groote bosschen bestemd had. Maar Rufinus stierf toen zijn zoon nog zeer jong was, en Silvester's moeder *Justa* liet den knaap door een geleerd priester, Charitas genaamd, onderwijs geven en tot den geestelijken stand opleiden. De waardigheidsbekleeders der Christelijke kerk namen den jongeling, die vol ijver voor den godsdienst was, met vreugde op, en Paus Marcellinus (van 296—304 op den Heiligen Stoel), wijdde hem als priester. Omstreeks dezen tijd begon Keizer Diocletianus de groote Christenvervolging in het geheele rijk, en nu had de jeugdige zieleherder bijzonder gelegenheid om bewijzen van zijn moed en geestkracht te geven. Hij toonde toen reeds, een goed Staats-

Foto Aug. F. W. Vogt. HUIZE „DE MOOKERHEIDE”, VAN HET NOORDEN GEZIEN.

man te zijn, en toen in Januari 314 Paus Melchiades stierf, werd hij tot hoofd der Christenheid verkozen.

Kort daarna werd het concilie te Arles, in het zuiden van Frankrijk, gehouden, en ontving de nieuwe Paus van de daar vergaderde drieëndertig Bisschoppen een synodaal schrijven, waarin hem hulde gebracht werd voor de wijze, waarop hij zijn ambt als opperste hield vervulde.

Keizer Diocletianus had den 1^{en} Mei 305 afstand van de regeering gedaan en Constantijn I was nu op den troon.

De nieuwe Keizer begon zijne regeering met een veldtocht in Brittannië, en overwon bij de Moezel de Franken, maar schandvlekte zijn zegepraal door te Trier de vijandelijke aanvoerders in de kampplaats aan de wilde dieren prijs te geven. Toen hij later naar Rome terugkeerde, moet hem, volgens de legende, vóór den strijd bij de zoogenaamde „roode rots” een vlammend kruis aan den hemel verschenen zijn, met het opschrift „in hoc signo vinces” (in dit teeken zult gij overwinnen), en toen moet Constantijn in zijn vaandel het zinnebeeld van het kruis gevoerd hebben met de letters I. H. S. V. Daarop omhelsde de Keizer het Christendom. Hij liet zich door Paul Silvester doopen, wien hij het zoogenaamde patrimonium Petri, het erfgoed der Roomsche Kerk, schonk. Nu verplaatste hij zijn zetel van Rome naar Byzantium, welke christelijke tempels ter vervanging van de heidensche liet bouwen. Constantijn's moeder, de Graf te Jeruzalem. Men wil dat zij daar, in het jaar 326, het kruis ontdekt heeft, waaraan gemalin van den Romeinschen Keizer Constantin Chlorus. Later door hem verstooten, verkreeg

zij van haar zoon, toen deze aan de regeering kwam, de waardigheid van Keizerin-Moeder en stierf 86 jaar oud, te Rome in het klooster.

Paus Silvester stierf den 31^{en} December 335, nadat hij 22 jaar op den Apostolischen stoel had gezeteld. Bij zijne heiligverklaring werd zijn sterfdag een gedenktag in den almanak; de Grieksche Kerk viert den 2^{en} Januari als dag zijner gedachtenis.

In de Kerkelijke geschiedenis komt nog een tweede paus van denzelfden naam voor. Silvester II regeerde slechts 4 jaar (999—1003), was een geboren Fransman, studeerde in Spanje, reisde door Duitschland, Frankrijk en Italië, en werd leeraar aan de school te Rheims, de oude Fransche Koningstad. In het jaar 968 tot abt te Bobia, een bisschopszetel in Piëmont, benoemd, werd hij later aartsbisschop van Rheims, daarna van Ravenna, en eindelijk, door bemiddeling van Keizer Otto III, paus.

Van Silvester den Heilige is de beroemde orde van „de gouden spoor” afkomstig. De paus stichtte die gezamenlijk met Keizer Constantijn, en de opvolgers der stichters hebben het genootschap met voorrechten van allerlei aard bevestigd. De ridders voeren den titel van „Pauselijke Hofpaltsgraven” en het recht om de orde te verleenen bezaten niet alleen de pausen, maar ook de nuntiusen, de prelaten, die leden van het pauselijk gerechtshof waren, vele andere prelaten, alsook Vorsten, o.a. de Koning van Hongarije. Paus Gregorius XVI gaf in 1841 de orde een nieuwe inrichting.

Het ordeteeken is een gouden, wit geëmailleerd Maltheser Kruis, met stralen tusschen de beiden vleugels, aan wier uiteinden een klein gouden spoor hangt. Op het middenschild ziet men, op blauw geëmailleerden grond, de gedaante van den heiligen Silvester.

Overneming verboden.

MOOIE BLOEMPLANTEN.

II.

IN ons eerste artikel over de *Gloxinia's* gaven wij een geschiedkundig overzicht, hoe de tegenwoordig zoo veelvuldig gekweekte verscheidenheden zijn ontstaan, om vervolgens een korte beschrijving van de planten zelf te laten volgen. Thans meenen wij het een en ander over haar kultuur te moeten mededeelen.

Het voortkweken dezer fraaie bloemplanten gaat tamelijk eenvoudig, doch lang niet iedereen slaagt er in even krachtige en fraai bloeiende planten te verkrijgen; dit hangt in den regel van kleinigheden bij de behandeling af, waarvoor deze planten bijzonder gevoelig zijn.

Het voortkweken kan op zeer verschillende wijzen geschieden. Het meest doet men het door zaaien, doch ook door het stekken van stengels of bladeren en het verdelven van de knollen, kan men er succes mede hebben.

Tegenwoordig worden de *Gloxinia's* voornamelijk van zaden gekweekt, doch heeft men de een of andere fraaie verscheidenheid, waarvan men gaarne een aantal volkomen op elkander gelijkende planten wil hebben, dan moet het vermenig-

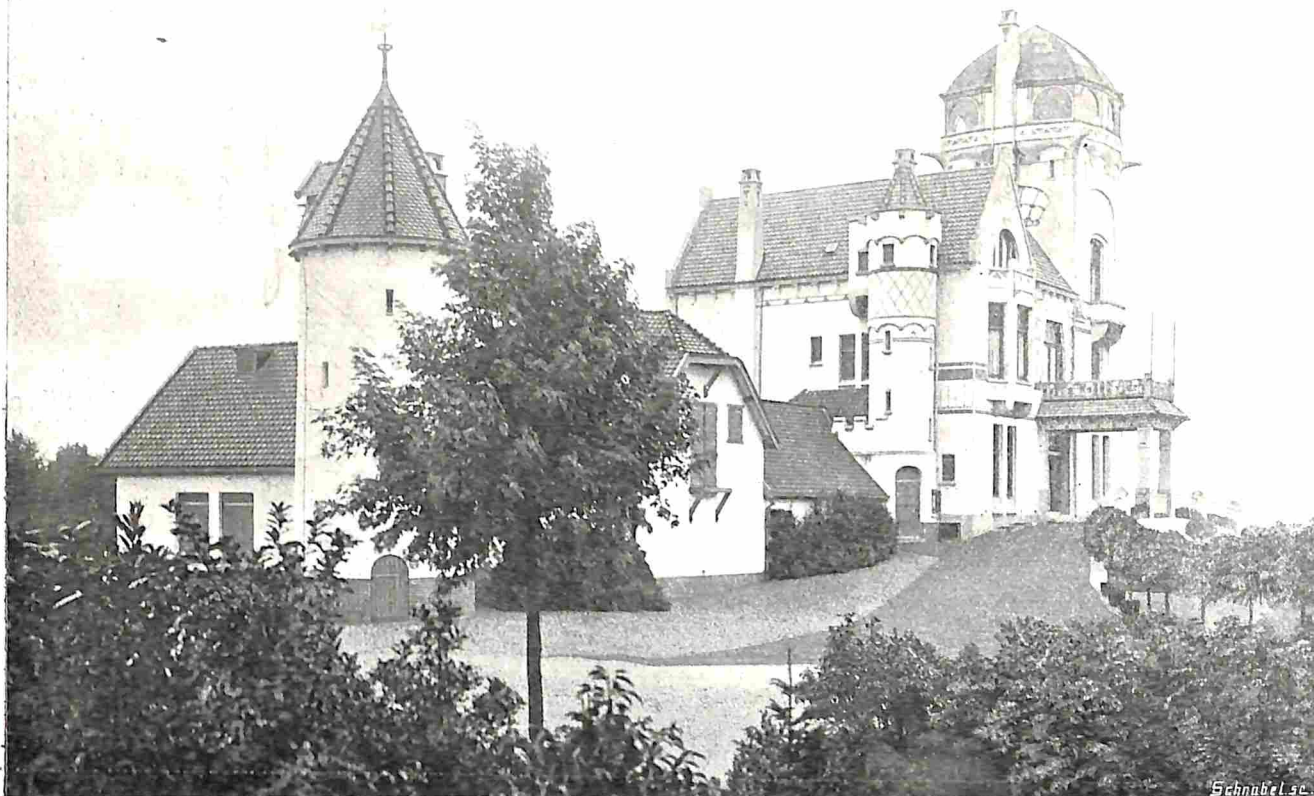

Foto Aug. F. W. Vogt.

HUIZE „DE MOOKERHEIDE” VAN TER ZIJDE GEZIEN.

vuldigen langs ongeslachtelijken weg geschieden.

Koopt men bij een vertrouwd zaad-handelaar een of meer pakjes zaden van éénkleurige of gestippelde verscheidenheden, dan zullen de bloemen deze eigenschap wel vertoonen, doch in den regel zullen de kleuren der bloemen sterk uiteen loopen.

Voor het zaaien, moeten de zaadtesten in orde gebracht worden. Nadat die goed gereinigd zijn, brengt men er een flinke laag gewasschen scherven in, daaroverheen gaat wat grove boschgrond en daar over tot ± 1 cM. onder den rand een laagje goed uitgezeefde boschgrond, vermengd met wat fijne bladaarde en zand. Dit bovenste grondmengsel wordt met de hand zacht aangedrukt en daarna met een fijnen broesgieter aangegoten.

Zijn de testen zoo klaar gemaakt, dan wordt het zaad voorzichtig uitgestrooid, waarbij men vooral moet toezien z.g.n. ruim te zaaien, zoodat de zaadkorrels niet te dicht opeen komen te liggen. Men kan nu het zaad met een zéér dun laagje van hetzelfde mengsel dekken, doch noodig is dit niet. Na het zaaien wordt een glasplaat over iederen test heen-gelegd en deze met een stuk grauw of bruin papier gedekt. Dit afdekken is daarom nuttig, wijl veel lagere planten zich in donker niet kunnen ontwikkelen en men dus geen last zal hebben van een groenen korst, die zich anders dikwijls op de aarde ontwikkelt. De zaadtesten worden nu in een temperatuur van minstens 70° Fahr. gezet.

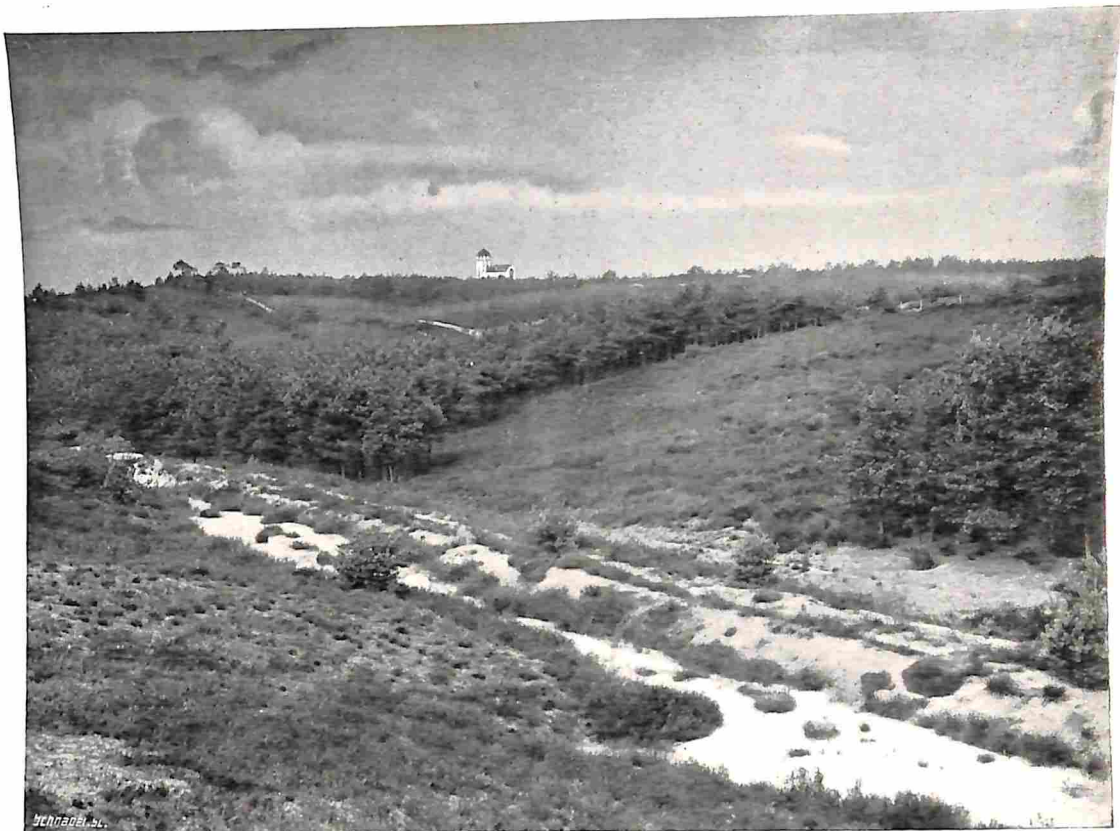
In den regel zullen de zaden tamelijk gelijkmatig en gemakkelijk kiemen en zoodra dit het geval is, moet men het papier verwijderen en de zaadpannen op een beschaduwde plek zetten; ook moet men er ook voor zorgen, dat minstens één keer per dag de condensatie-druppels van de ruiten worden geveegd. Komt er door druppelen toch een rotplek in de jonge zaailingen, dan breidt die zich spoedig uit en zal men in korten tijd al de kiemplantjes zien wegvallen. Zoodra de jonge plantjes behoorlijk te hanteeren zijn, worden zij verspeend. Men maakt daartoe op dezelfde wijze zaadtesten gereed als voor het zaaien, alleen kunnen zij nu tot aan den rand met aarde worden gevuld. De zaadplantjes worden hierin op een onderlingen afstand van 2 à $2\frac{1}{2}$ cM. geplant, na het verplanten zeer voorzichtig aangegoten en daarna in een warme, vochtige kweekkas gezet.

Met het begieten der jonge plantjes moet men zéér voorzichtig zijn en er vooral voor zorgen, dat de blaadjes zoo min mogelijk nat worden, daar zij gemakkelijk rotten.

Groeien de zaailingen goed door, dan zijn zij spoedig zoo groot, dat zij elkander beginnen te raken en de tijd is daar, om ze ieder afzonderlijk in een potje te planten. Men neme hiertoe potjes van 5 cM. doorsnede, die goed gedraineerd worden. Het grondmengsel kan iets zwaarder zijn, dan waarin gezaaid werd, waarom het goed is er wat fijn gewreven goeden graszodengrond en vooral zand doorheen te mengen.

Na het oppotten worden nu de jonge plantjes weder in een kweekkas met een temperatuur van 70° Fahr. gezet, waar zij vooral goed geschermd worden gehouden en zoo dicht mogelijk bij het glas moeten staan. Er zijn ook kweekers, die er de voorkeur aan geven ze na het oppotten op een lauw warmen bak te zetten en de resultaten, die wij daarvan zagen, waren inderdaad zeer goed.

Groeien de jonge zaailingen goed door, dan kunnen zij, zoodra ze goed aangeworteld zijn, in grootere potten worden verplant, deze kunnen dan 10 cM. middellijn hebben en na eenigen tijd geschiedt dit nog eens in potten van $12\frac{1}{2}$ à 15 cM. Deze laatsten zijn zeker ruim

GEZICHT OP HET LANDGOED „DE MOOKERHEIDE”.

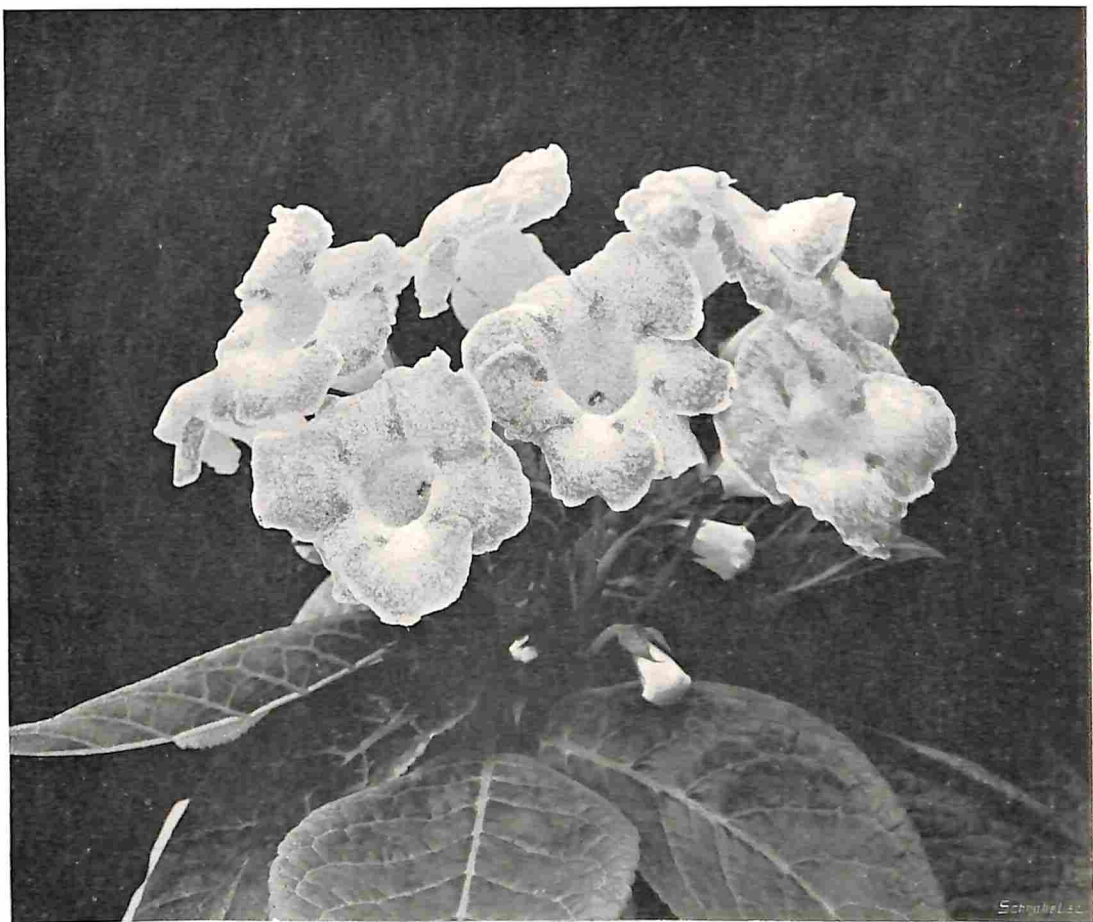
groot genoeg. Het grondmengsel maakt men voor iedere verpotting, door er telkens wat meer graszodengrond aan toe te voegen, wat zwaarder.

Waarop men bij de Gloxinia-kultuur vooral goed moet toezien, is het schermen, het gieten en de plaatsing. Worden de planten slechts éénmaal door de zon beschenen, dan loopt men gevaar, dat de bladeren verbranden en de planten bederven. Worden door onoplettend gieten de bladeren of de harten van de planten bevochtigd, dan bestaat er gevaar, dat die gaan rotten en de bloemknoppen wegvallen; staan zij te ver van het glas, dan rekken de stengels en bladstelen te veel en verzwakken de planten. Voor goed groeiende planten is een gemiddelde temperatuur van 65° Fahr. voldoende en bij mooi warm weer kan men ze gerust wat frissche lucht geven, wanneer er maar gezorgd wordt, dat het niet tocht, waardoor er licht groene luis in optreedt.

De zaailingen kunnen het eerste jaar nog zeer mooi bloeien. In bloei staande, kan men ze gerust wat koeler en droger zetten, waardoor de bloemen langer zullen duren; ook behoeven zij dan niet meer zoo sterk geschermd te worden.

Ook bij ontwikkelde planten moet men met het gieten nog zeer voorzichtig zijn en er vooral voor zorgen, dat de bladeren niet vochtig worden; het best geschiedt dit dan ook met een z. g. n. pijpgietertje. Zijn de potten goed gedraineerd, dan behoeft men met water niet zuinig te zijn, de planten kunnen dan flink begoten worden, mits het water nooit koud is, doch steeds de temperatuur van de kas heeft.

Hebben de Gloxinia's een tijd staan bloeien, begint de bloei minder te worden en de bladeren af te sterven, dan geeft men gaandeweg minder water, totdat zij geheel afge-

GOED GEKWEekte GLOXINIA MET LICHTROSE BLOEMEN.

paleis — een dier volksdrama's te zien opvoeren, welke den geweldigen strijd om het goede recht van Ali, Mohammeds schoonzoon en naar Sjiitische opvatting zijn eenig-rechtmatigen opvolger, in herinnering brengen. Misschien zou daarvan zelfs voor dien grooten regisseur Max Reinhardt, nog wat te leeren zijn. Behalve in Teheran, in de gezelschappen der Europeesche legatiën, zijn de genoegens voor den Westerschen reiziger in het land gering. Soms toch kan hij zich vermaken met de schijngevechten en kunstmakerijen der *pehlivans* — acrobaten — of met Joodsche mimenvoorstellingen. En wanneer hij de taal van het land spreekt en verstaat en de reizende derwisjen — geloofsbedelaars — aan het spreken kan krijgen, zal hij denken nooit geestiger schelmen te kunnen ontmoeten.

Daarvoor is het dan nodig, dat hij het land doortrekke. In het Noorden, onder Russischen invloed, van Enzeli aan de Kaspische Zee naar Teheran, is een weg aangelegd, waarop de reis per as in 50 uur kan geschieden. De provincie Ghilan is een der vruchtbaarste van het Perzische laagland, en de tocht opwaarts tegen en in het Elbroez-gebergte zoo schoon, als waar ook ter wereld. Dit is het „beschaafde” gedeelte van Iran. Zuidwaarts, van Teheran tot de heilige stad Ghoem, rijdt nog een diligence. Het uiterste van de verkeersvergemakkelijking, waartoe dit volk het uit eigen kracht heeft weten te brengen. Hier, zoowel als in die andere heilige plaats, op een uur afstands van Teheran, Sjah-Abdoel-Azim, glinsteren dan in den zonneschijn de beroemde gouden koepels, welke Pierre Loti, naast die van blauw fayence tegels, uit den gedroomden rozengaard heeft zien opronden.

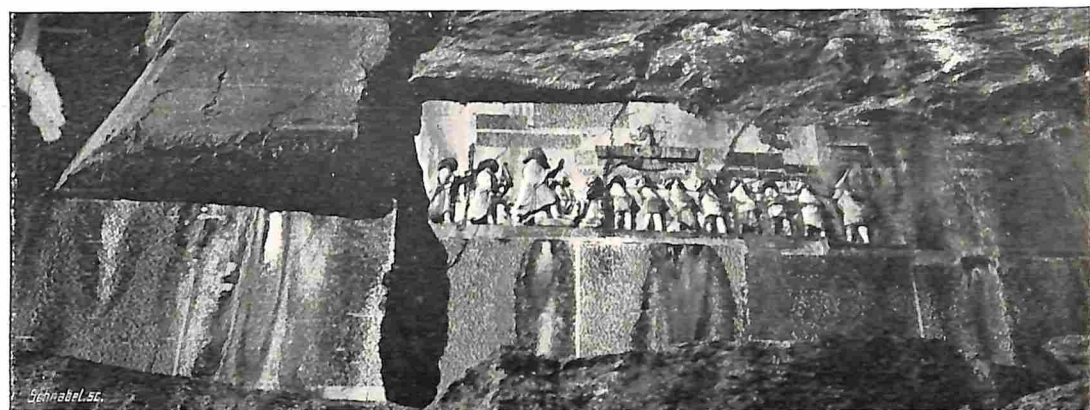
Geen land is door Europeesche dichters, die er meerendeels nooit geweest waren, meer gepoëtiseerd dan Perzië. Misschien wijl de bekoring, welke van Hafiz, Saädi en andere dichters uitgaat onweerstaanbaar is. Goethe is daarmee begonnen, Platen heeft de bewondering voortgezet: de nachtegaal heette voortaan *boelboel*; als men van rozen hoorde, dacht men aan die van Sijraz, beroemd reeds door Saädi's *Goelistan*. In werkelijkheid is dit alles een teleurstelling: maar de gouden koepels van sjah-Abdoel Azim en Ghoem zijn het niet. Dan van Ghoem naar Isfahan — 8 dageizen — is de weg door de rotsvlakte aangelegd door Perzische ingenieurs: de muilezels der karavanen. Hij verlengt zich zelfs, hoewel wat slechter, tot Sijraz: 16 dageizen verder. Daar echter houdt hij op. De enkele reizigers en de nomaden, die tusschen Sijraz en Bender-i-Boesjir voorttrekken, hebben hun weg door de Perzische bergpassen en het gloeiende laagland der „Germisr” zelf te zoeken.

Van zulk een Oostersche reis is het aangenaamste het dagelijksche oponthoud in de karavanseray met zijne zonderling gemengde reizigersgroepen, die met hunne dromedarissen, muilieren en paarden voor eenige uren elkaars slaapkamers zullen zijn. Uit twee tegenovergestelde richtingen gekomen, is hun ontmoeting een toeval. Morgen zullen zij zich steeds verder van elkaar verwijderen, waarschijnlijk om elkaar nooit terug te zien. Maar nu, tegen zonsondergang, vereenigen zij zich in de aanbidding van den Allerhoogste, en knielt ieder, het gezicht Mekka-waarts gericht, achter zijne pakken en zakken neder of bij zijne dieren, onder den uitroep van Gods grootheid en almacht. In den avond zitten zij, beschenen door een zwak licht, in het midden van het karavanseray-binnenplein, op een verhevenheid. Zij luisteren neergehurkt naar het verhaal van een derwisj-sprookjesverteller, of een kameraad, die verre en vreemde

BOUWVALLEN VAN PERSEPOLIS.

reizen heeft gedaan. Enkele uren slechts, want alle „Zonen van den weg” zijn moede, en lang voor den volgenden dageraad zullen zij zich weder op weg begeven. Dan, in de tweede helft van den nacht, vertrekt de eene groep menschen en dieren na de andere. Wanneer de zon zich boven het gezichtseinde verheft, naderen sommigen reeds weer de volgende karavanseray. In deze eerste uren des daags is het grootsche gebouw, vierkant om zijn binnenplein, soms met hoektorens als een vesting tegen den aanval der Toerkomanische roovers van welker, maar veelal bouwvallig nu, verlaten. Waar, in het midden, de lastdieren legerden, die gedurende de rust der menschen de geluiden van hun slapen of waken deden hooren, stapt de haan parmantig voort, gevolgd door zijne kippen; honden en katten gaan snuffelend rond in de verlaten kamertjes, geopend aan de vier zijden van

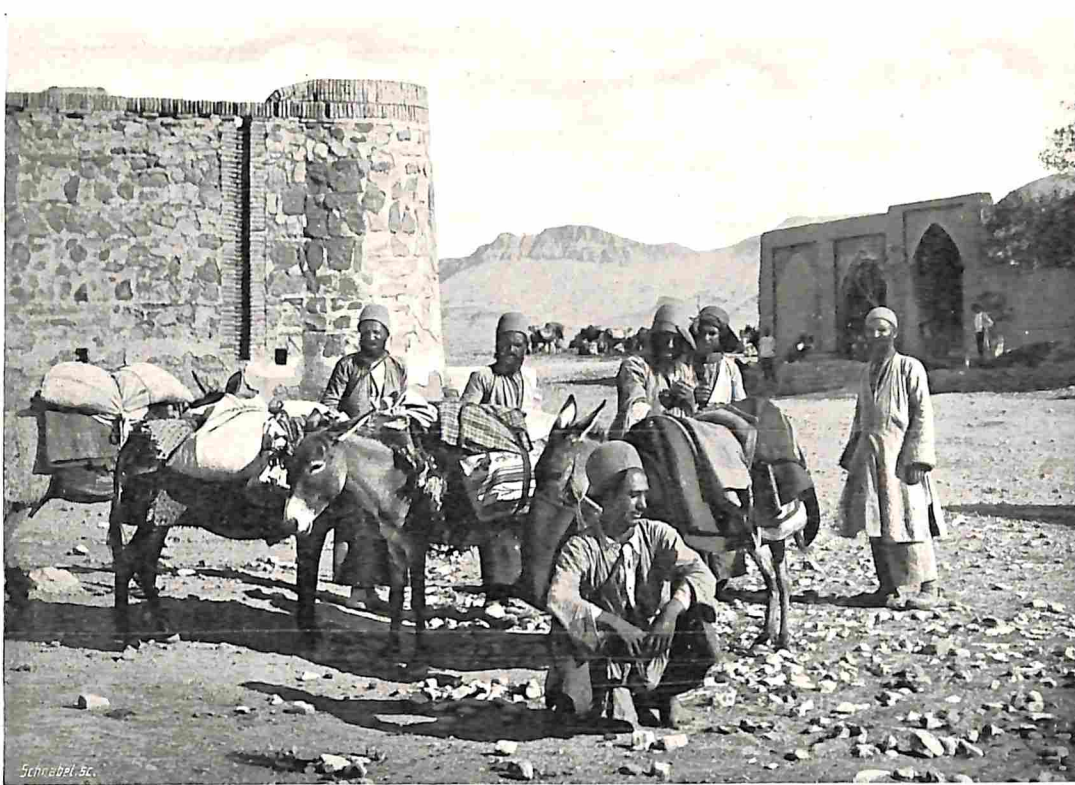
BEELDVOORSTELLING DER ACHAEMENIDEN IN DEN BERGWAND.

het plein. In de late morgenuren komen dan voor dien dag reeds de eerste reizigers, steeds, tot in den namiddag, gevolgd door andere: de karavanseray is weer vol leven en gerucht. Straks opnieuw klinkt het plechtig *Allah kerim!* — „God is groot” — der gebeden van zonsondergang. En men begrijpt, dat de Oostersche dichters het leven vergeleken bij een karavanseray, waarin de een na den ander aankomt, en allen elkaars lotgenooten zijn voor een korte wijl, om spoedig daarna, de een na den ander, weer te vertrekken. Waarheen? „Dit weet de Heere God alleen”.

De „Meidan-i-Sjah” — het Koningsplein — te Isfahan is zelfs nog in zijn verval een van de statigste pleinen der wereld.

DE OP EEN ROTS GEBOUWDE, DOCH NU VERLATEN STAD JEZDI-GHAST, OP DEN WEG NAAR SJIRAZ.

VOOR EEN KARAVANSERAY OP DEN WEG NAAR SJIRAZ.

Chardin en onze Cornelis de Bruyn, die het onder de Sefiden nog in al zijn pracht zagen, hebben er niets te veel van gezegd. Maar alles dreigt tot puin te vervallen: de *Ali-kapoe*, — de „Verheven Poort” — waarboven de sjahs en hun hof de Oostersche tournooiën gadesloegen, die op het plein werden gehouden, is nu nog slechts een voorgevel, welke op instorten staat; de „Koningsmoskee”, die zijne hooge rond-poorten en blauw-fayencekoepel aan een der kortzijden verheft, is verwaarloosd; de „Vrijdagsmoskee”, met hare zilveren deuren, tegenover de „Verheven Poort” er weinig beter aan toe. Het is alles *charab sjod*.

Isfahan met de bouwvallen van het grootsch Sefidisch verleden achter gelaten, komt de reiziger, naar mate hij dichter Sjiraz — de veel bezongene — nadert, in het land, dat heerlijker nog een verleden gekend heeft: de Perzische grootheid, door Herodotus beschreven, in een tijd, toen de Perzen — ach, hoezeer kan dit alles veranderen! — niets afkeurenswaardiger vonden dan te liegen. De rotstomben der Achaemeniden met hare in den bergwand uitgehouwen voorstellingen, de Sassanidische graven, waarvan één rotsbeeld zelfs den knieval van een Romeinsch keizer, Valerianus, gevangen voor Sjapoer den overwinnaar — 260 n. Chr. — voorstelt, dichter bij de bouwvallen van Persepolis de eenzame tombe van Cyrus: dit alles is in zijn verlatenheid van indrukwekkende grootsheid.

De bouwvallen van Persepolis, door de Perzen van heden de „troon van Sjemsjid” genoemd, en door Chardin en De Bruyn nauwkeurig beschreven, zijn nog in den toestand, waarin onze schilderende reiziger hen in de eerste jaren der 18e eeuw zoo nauwkeurig in beeld heeft gebracht. Zij kunnen echter niet vergeleken worden met de bouwvallen in Italië, Griekenland of Egypte. Het „paleis van Darius”, de „Poort van Xerxes” met de machtige gevleugelde stieren, die de hoofden der gebaarde heerschers dragen, zijn niet veel meer dan hooge terrassen met breede trappen aan weerskanten, waaraan de verheerlijking der Achaemeniden in beeld is gehouwen. Dit hier was het eigenlijke Perzië, vòòr dat het verstikt werd onder den druk van het Muzelmansche geloof. De nabijheid van Sjiraz, het rozengetooide en kristallijn-gedrenkte, de stad der dichters en der nachtegalen, kondigt zich aan in een betere bebouwing van den bodem. Fars, welks hoofdstad Sjiraz is,

SCHUREN IN DE PROVINCIE GHILAN.

na Azerbeidsjan en Ghilan, de rijkste provincië van het koninkrijk, geeft wel den indruk der door Saadi bezongen tuinen. De herinnering der twee dichters Saadi en Hafiz, wordt door de Sjirazi's levendig gehouden. Zij hebben gelijk. De verzen dier dichters zijn almee het schoonste, wat het Perzische volk nog uit zijn verleden over heeft, wijl zij, onstoffelijk, aan zijn vernielzucht en verwaarloozing ontsnapt zijn. Zelfs worden, op eenigen afstand van Sjiraz, de tomben der twee dichters, die in hun leven alermint heiligen waren, en er ook niet naar streefden het te zijn, heden als die van heiligen aanbeden. Hafiz, de Perzische Anakreon, een heilige! Het denkkeeld zou hem-zelf doen glimlachen.

De mooiste en liefste van Sjiraz
Wil mijn met hart en hand zijn;
Tot loon geef ik veel meer dan wat
Bochara en Samarkand zijn.

Zooals de Toerkoman op buit,
Slaat schoonheid mij en maakt mij klein;
Zij rooft mij rennend hart en rust
En laat geen sier verstand mijn.

Drink wijn en heb het leven lief:
Geen beekje als Roknabad zoo rein,
En schooner dan Mosella zal
Zelfs in 't paradijs geen land zijn.

Spreek mij van wijn, liefde en gezang,
En spreek mij van 't Hiernamaals niet —
De wijste weet er toch niets van —
Voor wij er in beland zijn.

Dit is niet precies een boetpredikatie van een heilig man.

De schoonheidsbelooning eener Perzische reis ligt in dit verlokkeende Sjiraz en dan, van haar uit, over de bergpassen — *kottals* — naar de kust. Geen ontzettender berglandschap is denkbaar, tenzij de weg door den Caucasus, van Tiflis naar Wladicaucas. Tusschen Ghoem en Sjiraz hadden zich bij mijn karavaan vele Perzen aangesloten om tegen roofaanvallen, welke zelfs op dezen betrekkelijk veiligen weg mogelijk werden geacht, de beschermende tegenwoordigheid van een Europeesch reiziger te genieten. Sommige dagen reed ik dus aan het hoofd van een dertig man en een grooter getal dieren. Maar tusschen Sjiraz en de kust bleef zij tot mijn eigen kleine gezelschap van drie man en vier dieren beperkt. Immers hier, in deze haast onbewoonde bergen en dit onbewoonbaar laagland, bestaat het verkeer hoofdzakelijk uit weinige Europeanen en, twee maal in het jaar, de nomaden, die berg op- of afwaarts trekken. *Mezl-i-Behisjt* — „net het Paradijs gelijk” — noemen de Perzen hun land, en ik erken 't in dit gebergte van angstwekkende schoonheid. Maar van het Paradijs heb ik een andere voorstelling. De wilde heerlijkheid der bergpassen, wier karakter blijkt uit de namen er door de Perzen aangegeven: „De Bergpas van het Oude Wijn”, „de Bergpas der Vervloeking”, is soms van een aanblik welke het gemoed verstijft. Er is geen sprake van een weg. Als twee elkaar tegenkomende karavanen zich langs elkaar heenschuiven op de smalle bergpaden of in de nauwe doorgangen, is het voor beiden levensgevaarlijk. Mij overkwam dit met een voorttrekkend nomadenvolk. Als de „Kinderen Israëls” in oude tijden, trok het voort: een geheele stam, waartegen ik, uren lang, mijn weg en haast mijn leven had te verdedigen. Over de geheele berghelling was de menigte verspreid met hare kudden blattende lammeren en geiten, hare paarden en veulens, hare dromedariën en honden. De moeders der stam reden te paard, met zuigelingen aan de borst, en kleine kinderen achter haar in het zadel. De oude wijven droegen pas geworpen kalveren of een jong kind op

den rug. En steeds kwamen meer dieren der kudde: schapen, geiten, paarden, honden, voortgedreven en begeleid door woest uitzierende kerels, vijfvoudig gewapend, of jonge vrouwen, prachtig van gezicht en houding, maar een duistere schoonheid van wilde dreiging, vijandig van blik jegens den in den weg tredenden vreemdeling. Zij droegen een jong kind of oolam soms. Uren lang duurde deze voorttocht, „tout un peuple en exode”, en steeds maar langs mij heen schurende op gevaar af mij in den afgrond te storten of tegen den rotswand te pletter te stooten.

Maar op het hoogste punt der bergen gekomen, opent zich voor het oog van den reiziger een wereld met groene heuvelen en wijde dalen, waarin witte rivierbeddingen kronkelen naar een zonweerspiegeland meer, enkel begrensd door zeer verre bergschaduwen, wazende in den neveligen horizon. Zóóver nog en veel verder zal hij moeten gaan om zijn doel te bereiken, dalende langs rotspaden, die als een kurkentrekker spiralen, bestrooid met geraamten van verongelukte lastdieren. Vele honderden meters diep gaat de padwenteling over de steenbanken, voor hij den „Germisir” bereikt heeft, waar zijn weg geëffend zal zijn. Hier zal hij, wegens de hitte, 's nachts moeten reizen vier, vijf étapen ver, tot hij eindelijk in het gloeiende Boesjir aan de kust komt.

Dit is het eind van een karavaanreis door Perzië. Ten slotte dit: wie zulk een reis in Perzië of Turkijë niet gemaakt heeft, kent toch eigenlijk niet de uitnemend-opwekkende kracht van 't reizen.

MAURITS WAGENVOORT.

Overneming verboden.

OVER KLOMPEN.

(Slot).

HET plasregende buiten en in de lage klompenmakerij druilde het licht door de kleine ramen naar binnen; de blauwe boezeroenmouwen hadden de mannen opgestroopt. De grond lag vol zachtgele houtspanen of doppen. Ik vroeg of ze ieder een deel van 't werk deden. „Nee”, zei Gerrit die de baas was, „we maken altijd ieder een heel paar”.

„Maar 't boren laat de baas nog al eens over, dat is nou zoo'n plezierig werk niet”, zei Pieter even lachend opkijkend met zijn van inspanning vuurrood gezicht.

„Maar ook 't minst kunstig”, kwam Roelf.

„Zoo, zoo,” zei Gerrit, „en wat wil meneer?”

Dit laatste was gericht tot een klein oud mannetje met spichtige grijze haartjes, onder de ver achterover staande pet, die de deur der werkplaats binnen kwam en als welkome afleiding diende om Gerrit te onttrekken aan Roelf's beschuldiging.

„Meneer” zooals 't mannetje genoemd werd, was een bekende van iedereen uit 't dorp. Hij verbeeldde zich, de menscheid een dienst te bewijzen met 't ophalen der stukjes hout, die afgekap worden, vóór de klompenmaker zijn werk begint. Deze stukjes bewerkte hij met een reusachtige bijl, die niemand anders kon hanteeren dan hij.

„Niet recht snik”, berichtte Roelf ons zacht.

„Nou wat mot meneer?”

„M'n bail — de groote alsjebliet”.

Hij kreeg 'n bijl, maar hij vatte post in een hoekje, tuk op een praatje en keek ons met vraagoogen aan.

Een paar boerengezichten keken de deur in, waaronder een bijzonder rond en dik. Hollandsch of hier dan zeker Utrechtsch welvaren. Dat stadschen nā

PERZISCHE BOKKEN.

het klompenmakersvak kwamen kijken, was een nieuwigheid en „meneer” was alweer in de gelegenheid een praatje te beginnen.

„Niet recht snik, meneer”, zei de dikke boer, die een soort burgerrecht had in de werkplaats, omdat zooals we later hoorden de schuur van hem gepacht was. En dan tegen 't mannetje: „Mo je meneer en de juffrou es vertellen, dat je vroeger zoo bij de pinken was!”

„Meneer's” kleine oogjes begonnen te glimmen. „Of ik bij de pinken was? nou. Zal ik je vertellen, meneer, dat m'n vader wel 'ns van een glaasje hield en teuge mij zaidie — jonge als je d'r een neemt, zorg da je zoo nooit zelf betaalt, da's beste. Ik zeg, goed vader, zeg ik. Nou, en als ik d'r dan later lust in één had, dan liet ik 't opschraive voor m'n vader, snap je? Toe was tie kwaad later, maar ik zeg: „je heb 't zelf gezegd.” Daar was tie ingelopen hè?” De glinsteroogjes lachten en de klompenmakers lachten mee, al hadden zij allen het verhaal vele malen gehoord.

„Maar nou meneer, nou drink ik niks nooit meer, meneer, al leg ie d'r 'n gulden naast meneer, ik doe 't niet! ik doe 't niet!”

„Zwaai niet zoo met je bijl, zei de dikke boer, je maakt meneer bang!” en toen met een knipoogje naar ons. „Hij doet 't nou niet meer, maar hij het z'n portie op.”

't Mannetje keek kwaadaardig. „M'n portie! jij moet je portie hebben. Luister niet naar hem, meneer, hai, hai is nie recht snik!”

„Pas op hoor, ik neem je bijl af!”

„M'n bail, ja kom es aan m'n bail! Ik alleen hoor den bail te hebben” en toen op eens weer tot ons, „maar ik zal je es wat zeggen, meneer, ik ben vrij-maçon, vrij-maçon en daarom doe ik wat ik wil; ik loop met een bail en ik alleen mag er mee lopen hier; maar,” en hier kwam hij vlak bij ons staan, er kwam aan zijn oogjes te zien iets ernstigs en gewichtigs en hij verhief zijn stem, „maar als jij zegt dat dit geen goed weer is, dan heb ie 't mis, heelemaal mis, dankbaar mo je wezen voor de regen, dankbaar, heb 't hart niet te zeggen dat dit geen goed weer is!”

BRUG OVER DEN SJAH-KELESS, BIJ RESJT, IN GHILAN.

storven zijn, waarna men ze het best onder het tablet van een gematigd warme kas opbergt en droog overwintert.

Sommige kweekers zijn er, die de knollen, na het afsterven der bladeren, uit de potten nemen, ze schoonmaken en in kistjes met zand opbergen. De meeningen over deze beide methoden zijn verschillend; van beide zagen wij goede resultaten, zoodat ieder die weg moet volgen, die hem bij ondervinding het best toelijkt.

Vroeg in het voorjaar, ongeveer half Februari, worden de Gloxinia-knollen schoongemaakt en in kleine potjes, die goed gedraineerd zijn, in een grondmengsel van boschgrond, bladgrond, wat graszodengrond en zand opgepot. Zij worden dan in een temperatuur van minstens 65° Fahr. gezet en een matige bodemwarmte kan dan geen kwaad. Vooral in den beginne moeten zij slechts zeer weinig water hebben; gaan zij uitgroeien, wat vrij spoedig het geval zal zijn, dan kan men ze wat meer begieten.

Zijn de kleine potjes volgeworteld en ziet men, dat de *Gloxinia's* goed doorgroeien, dan kunnen zij verpot worden in potten van 15 à 20 cM. al naar de grootte der planten. Het grondmengsel, dat men hiertoe gebruikt, kan iets zwaarder zijn dan het eerste. Zij worden nu of in een kas met een temperatuur van $\pm 65^\circ$ Fahr. of op een lauw warmen bak verder gekweekt. Is het mooi warm wêr, dan kan het geen kwaad ze des morgens en des avonds met lauw water even te bespuiten en ook kan men ze dan wat lucht geven. In bloei gekomen, is de behandeling juist zoo als die van éénjarige planten.

Heeft men bepaalde verscheidenheden, die men zuiver wil voortkweken, dan kan men dat doen door stekken. De overjarige knollen worden hiertoe in kistjes met zand op bodemwarmte gezet, waar zij spoedig zullen spruiten. Enkele der sterkste spruiten worden, wanneer zij 8 à 10 cM. lang zijn, afgesneden en in een warm kweekbakje gestekt, waar zij spoedig wortel zullen maken. De jonge plantjes worden in kleine potjes opgepot in het voor zaailingen opgegeven grondmengsel, aanvankelijk nog gesloten en goed geschermd geplaatst. Zoodra men ziet, dat zij goed aan den groei zijn, zet men ze in de kas of den bak, waar zij dan als zaadplanten worden behandeld. Dergelijke stekplanten bloeien het zelfde jaar nog zeer goed.

Ook het verdeelen van de knollen wordt somtijds toegepast. Hiertoe worden zij begin Februari te spruiten gelegd en zoodra men ziet, waar de oogen zich ontwikkelen, snijdt men de knollen voorzichtig in zooveel stukjes, als er zich oogen op bevinden. De wondvlakten worden daarna met houtskoolpoeder goed bestrooid en nadat ze nog een dag te drogen hebben gelegen, kan men ze oppotten en aanvankelijk op bodemwarmte voortkweken. Spoedig zal dan het oog gaan doorgroeien en het verkregen jonge plantje kan juist als een stekplant worden behandeld. Het voortkweken op de boven omschreven wijze heeft het bezwaar, dat men telkens slechts een zeer beperkt aantal

KRACHTIGE GLOXINIA MET BIJZONDER GROOTE, FRAAI GETEEKENDE BLOEMEN.

planten van een bepaalde verscheidenheid verkrijgt. Veel meer kan men er echter krijgen door bladstekken.

Midden in den zomer, wanneer de *Gloxinia's* de grootste bladeren hebben, snijdt men van de plant, die men wil voortkweken, de krachtigste bladeren af. Men legt het blad plat op tafel en snijdt het in een aantal stukken, waarbij toegezien moet worden, dat de sneden steeds evenwijdig met de zijnerfven loopen en dus in den hoofdnerv puntig uitkomen. Van een flink blad kan men op deze wijze vier tot vijf stekken snijden. De zoo verkregen bladstukjes laat men een uurtje drogen, waarna zij in flink gedraineerde potten met een lichten, matig vochtigen grond, met de punten naar beneden gestekt worden. In iederen pot van 12½ cM. kan men 8 à 10 bladstukjes zetten. De stekken behoeven niet gedekt te worden, doch men moet ze in een vochtige, goed geschermd kas zoo dicht mogelijk bij het glas plaatsen. Gieten is niet noodig. Veel langzamer dan men denkt, zullen de bladstukjes afsterven en is dit het geval, dan zet men de potten op de plank in een matig warme kas, waar zij overwinteren kunnen.

Half Februari wordt de aarde voorzichtig uit de stekpotten geschud en bij goed zoeken zal men er een aantal knolletjes in vinden, ieder zoo groot als een kleine erwte. Aan den voet van ieder bladstukje heeft zich een knolletje ontwikkeld.

De jonge knollen worden in kleine potjes opgepot, en juist als zaailingen voortgekweekt, zij zullen het zelfde jaar nog tot flinke planten opgroeien.

Door deze wijze van stekken kan men het volgend jaar van één plant er een groot aantal gekweekt hebben.

De kultuur van *Gloxima's* is zeer dankbaar, doch, zooals wij reeds zeiden, zij eischt veel oplettendheid. Gieten en schermen, spuiten en luchten, alles moet met overleg en op tijd geschieden. Een klein verzuim kan groote nadeelen na zich slepen, doch bij voldoende zorg zijn het zeer dankbare planten, waarvan men zéér veel genot kan hebben.

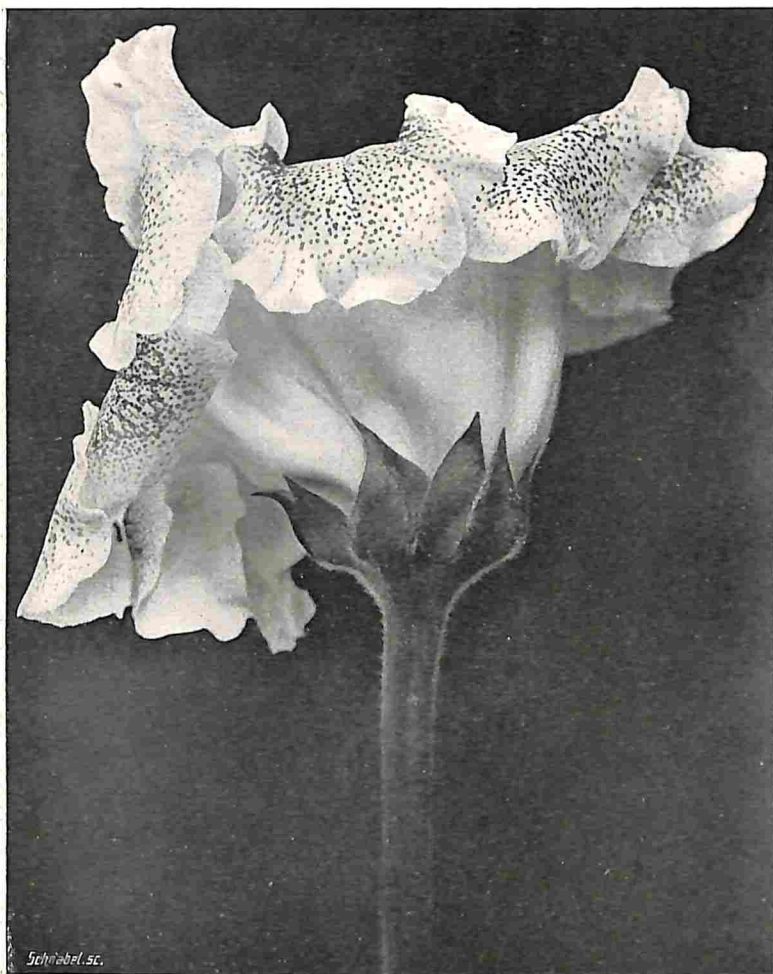
Overneming verboden.

E. Th. W.

PERZISCHE HERINNERINGEN.

II.

IN het naïeve geloof aan zich-zelf, plechtanker waarmee een volk nimmer geheel voor de toekomst verloren is, zijn de Perzen wèl hun gezelschap waard. Niets is voor een Europeeschen reiziger in het land intenser van inwendig plezier dan in een karevanseeray, te midden van een toevallig voor het oogenblik van rust op de reis bijeengekomen gezelschap „Zonen van den Weg”, zich te bevinden, en de Perzen te hooren opsnijden. Trouwens, hun volksleven is vol karakter en kleur. Niets ook, immers, is in zijn bloedige zelfkastijding indrukwekkender dan een Perzische Moharram-processie, waarbij de optrekken-den, onder het uitzuchten der namen *Hoessein! Hassan!* — de twee kleinzonen van den Profeet, verslagen in de vlakte van Kerbela — zich den schedel met scherpe sabels wond slaan. Niets grootscher van tragiek, tevens, dan in den *Ark* — het

MOOI ONTWIKKELDE GLOXINIA-BLOEM VAN DE HIERBOVEN AFGEBEELDE PLANT, AAN DE ACHTERZIJDE GEZIEN.

Het regende altijd nog in malsche Meistroomen. Er was nog een arbeider bijgekomen, de handen in de zakken van den pilowbroek, het blauwe boezeroen open aan den gespierden hals. Zijn roode kop stond schilderachtig tegen het witte muurtje van de schuur. Hij zette zich er tegen aan op den grond, trok een knie op en vouwde de handen er om heen. De dikke boer met de pijp stond niet meer in de deur, maar was nu binnen. Alles wachtte op een gezellig praatje, de arbeider tegen 't muurtje wist ook iets te vertellen van „meneer”.

„Hai slaapt ook op 'n eigenaardige manier, is 't niet meneertje?”
„Op de doppen, slaapt ie, op de klompendoppen”, zei Gerrit.
„Ja”, zei „meneer”, „op de doppen, ik hou van geen bed, ik heb m'n leven lang op de doppen geslapen, 't is 't beste wat je hebben kan en ze krijgen main er niet af.... voor zooveel niet”.

„Hij is ook van 't vak geweest, ziet u,” verklaarde Gerrit ons weer, „en 't is waar, hij sliep altijd op de doppen in de werkplaats.... nou kan hij niet meer werken, hij loopt alleen wat met 'n bijl”.

„En waar krijgt hij de doppen dan van daan?” vroeg ik.

„O, die haalt ie van hier, maar 't is ook zoo'n zacht bedje niet meer, is 't wel „meneer”?”

„Geen zacht bed? Zacht genoeg,” zei 't mannetje, „ik slaap er gerust op!”

„Met de bijl?” vroeg de pijpenboer.

„Meneer” keek hem niet aan, zijn oude oogjes glinsterden even, de pijpenboer, die kroegjesbaas was en 't arme oude sukkeltje met zijn geheelonthoudersmanie scheen te plagen, wekte altijd iets kwaads in hem op, even koelde hij zijn woede op hem door ons te vertellen, dat „die man niet snik was” en toen profeteerde hij ons weer dat dit weer was om dankbaar voor te zijn. Hij kwam weer vlak bij ons staan en herhaalde 't nog eens met een dreigende vinger: „heb 't hart niet er niet dankbaar voor te zijn!” Ik verzekerde hem, dat we dankbaar waren, heel blij dat de jonge groenten en nieuwe aardappeltjes zouden groeien en alsof alles en ook de natuur hiermede tevreden was, tikte het al zachter en zachter, de laatste regendroppels vielen, de pijpenboer trok zijn rood gezicht terug en groette ons en de arbeider ging en „meneer” ging met zijn bijl.

Wij hadden Roelf een heel paar klompen zien afwerken in dien tusschentijd, dat nu als een onafscheidelijke tweeling netjes naast elkaar te wachten stond op zijn toekomstigen eigenaar. Waarschijnlijk zou dit een boerenarbeider zijn. Het waren een paar groote klompen, sterk aan den voorkant, waar ze zeker dikwijls in aanraking zouden komen met het ijzer van een schop.

Hij begon dadelijk aan een paar nieuwe, een blok wilgenhout met grijze schors, straks een klomp, lag alweer klaar op de bank.

„Een paar klompen en nog een paar klompen....” fluisterde ik, en we dachten beiden aan onzen boerenbruiloft.

Het is den anderen morgen heel vroeg. Nog alles doodstil in het kleine stadje. Opeens trilt klokkenspel door de lucht van den toren vlak bij en een oogenblik daarna „klos-klos”, een paar klompen.

Het geluid komt van ver in de straat, gaat harder voorbij het huis, wordt allengs zachter en zachter tot het ophoudt.... Ik dommel weer in, maar daar is het weer „klos-klos” een paar klompen en zooals men dat hebben kan in half waak-, half droomtoestand, is het of ik het „volkslied” hoor neuriën.

„Een paar klompen en nog een paar klompen zijn te zamen....”

Twee paar klompen zijn dan in het stille morgenuur voorbij gegaan, twee mensen die zeker naar hun werk gaan en straks komen er meer, ja hoor maar! „klos-klos” daar is het derde paar en een vierde heel in de verte. Het klokkenspel speelt het kwartier. Langzaam ontwaakt 't stadje en er zijn er die al aan hun werk zijn. Het eerste paar klompen ging al voorbij. Het is of het „volkslied” een andere betekenis voor mij krijgt, een lied

van werk, een lied dat u zegt „kom sta op, ga naar buiten”. Vele, vele paren klompen gingen voorbij en zijn den dag al begonnen. En ik ga naar buiten — de klomp heeft mijn gedachten en mijn verlangen naar buiten-zijn gebracht. Toch, niet 's morgens vroeg als alles op klompen buiten is, maar meer tegen het middaguur, vooral het „vieuurskoffieurtje”, dan ziet ge de „klomp” als onafscheidelijk attribuut van het boerenhuis. De boer en zijn vrouw zitten binnen achter de kleine begordijnde raampjes met hun kopje „leut”, buiten bij de groen en rood beschilderde emmers die op het rek drogen, bij de poes en den Keeshond en de pikkende welvarende kippen, staan de klompen van den baas en de vrouw. Soms wacht er een heel rijtje voor de deur, vrouws- en mansklompen, tripjes en drielingen en je kunt dan gemakkelijk buiten zien welk gezelschap daar binnen een buurpraatje houdt en Zaterdags, dan worden ze blinkend wit geschuurd en staan te drogen tegen de rood steenen muurtjes der huizen. Een klomp hoort in onze Hollandsche natu. Ze is samengegroeid met ons buitenleven, met onze weiden en plas-

sen en slootjes, ze hoort bij geschuurde koperen emmers en glundere boerinnegezichten, ze is zelfs de oorsprong geworden van onzen boerendans en waar er dan in „Buiten” over buiten gesproken wordt, behooren wij zeker de klomp niet te vergeten en haar de plaats in te ruimen, waarop zij recht heeft.

M. C. KOOY—V. ZEGGELEN.

Overneming verboden.

Olifantenwerk.

IN Engelsch-Indië wordt de olifant nog steeds als arbeidskracht gebezigd in alle takken van burgerlijken en militairen dienst; het Gouvernement houdt er te Decca, in Bengalen, een speciaal depôt op na, in een perk ter africhting van jonge dieren, welke daar steeds beschikbaar worden gehouden voor de behoeften van den dienst. Een terrein van ruim een vierkante mijl groot, aan de rivier gelegen voor watervoorziening, is hun verblijfplaats. Enorme hoeveelheden groenvoeder moeten per schip dagelijks naar Decca gebracht worden voor die dikhuidige kostgangers van het Gouvernement. Want buiten de zes uren, welke een olifant slapende doorbrengt, eet zulk een reus 700 Engelsche ponden groenvoer en vertrapt onder de maaltijden nog wel 100 pond daarbij onder zijn logge pooten. Voor afwisseling in dit diët wordt het gras soms vervangen door droog suikerriet.

Zooals bekend is, beschikt een olifant over een stel tot maaltvlakken saamgegroeide kiezen van 40 x 10 c.M. elk, wat dan ook wel noodig is om het reusachtige lichaam van die planteneters het noodige voedsel toe te voeren.

Geregeld worden in Engelsch Indië bij het leger en bij publieke werken ruim 1600 olifanten voor transportarbeid gebezigd. Het vervoer van kanonnen over de

hooge bergpassen vooral is hun taak, terwijl bovendien iedere militaire bezettingspost een vaste olifantenbatterij van twaalf dieren bezit, welke veertig mijlen per dag afleggen kan met zes kanonnen voor veertigponders en twee houwitsers bovendien. Behalve de batterijchef zijn er twaalf mahouts of drijvers en twaalf grassnijders aan zulk een olifantenbatterij verbonden. Over het geheel zijn er heel wat mensen noodig om den olifantendienst te doen marcheren, niet minder dan 17,000 employés.

In den houtaankap en ook in de geweldig groote houtzagerijen of aan de timmerwerven te Rangoon worden veel olifanten gebezigd om boomen en balken te versjouwen of op te stapelen, waarbij de uitstekend afgerichte dieren een bijzondere intelligentie aan den dag leggen om de lasten steeds in hun zwaartepunt aan te grijpen.

Aardig is, dat deze olifanten hun eigen werk- en rusttijden kennen en er voor bedanken om overwerk te verrichten. Als het uur der rust is aangebroken, laten ze eenvoudig het onderhanden zijnde werk in den steek en loopen ze allen naar hun stallen, zonder dat er ook maar één te bewegen is om tusschen 11 en 3, in schafttijd, willig aan den arbeid te gaan. G.

EEN NEGER-DERWISJ IN PERZIË.